

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

- Ο ιδανικός τόπος όπου οι άνθρωποι απολάμβαναν πραγματικά τη ζωή τους συμβολικά είναι ο Παράδεισος, τον οποίο και απώλεσαν ανεπιστρεπτί, εξ ου και τον αναπολούν: *τους έμεινε η νοσταλγία. Για την παρθένα φύση, τα κρύα νερά, την ανεμελιά και την... τεμπελιά.*
- Η καθημερινή εργασία και η κοπιώδης προσπάθεια που καταβάλλουν για να εξασφαλίσουν απλώς τα προς το ζην ή ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο τους οδήγησε σε ακόμη μεγαλύτερη νοσταλγία του Παραδείσου: *Το πρώτο κακό... του Παραδείσου οξύνθηκε.*
- Οι διακοπές στην εποχή μας λειτουργούν ως υποκατάστατο του ολοκληρωτικά χαμένου Παραδείσου και δίνουν κουράγιο στους σκληρά εργαζόμενους ώστε να υπομείνουν τις απαιτήσεις της δουλειάς όλο τον χρόνο, με την προσδοκία ότι τότε θα έχουν περιθώριο να απολαύσουν τη ζωή: *Μέχρι που κάποιος ανακάλυψε τις διακοπές. Οι διακοπές... να πάει διακοπές.*

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

α.

- Αναλογία: Όλα αυτά θυμίζουν τη συνθήκη του «ψηφιακού νομάδα»

- Σύγκριση/ αντίθεση: διαφέρουν, ωστόσο,... υβριδικό εργασιακό μοντέλο.

Ο συνδυασμός των δύο μεθόδων καθιστά πιο εύληπτη την παρουσίαση του εργασιακού μοντέλου (workation) που προωθείται στην εποχή της παγκοσμιοποίησης και της ψηφιακής παγκυριαρχίας. Αφενός, με την αναλογία γίνεται πιο άμεσα κατανοητή η φύση της νέας αυτής μορφής εργασίας. Αφετέρου, με την αντίθεση αναδεικνύονται οι διάφορες και διαφορετικές όψεις του μοντέλου αυτού συγκριτικά με τις παραδοσιακές ή και τις νεότερες

μορφές εργασίας, οπότε ο δέκτης προσεγγίζει πιο ολοκληρωμένα τις διαστάσεις του φαινομένου.

β.

Με την εξ αρχής παράθεση στατιστικών στοιχείων τεκμηριώνει τη σημασία που έχει το πραγματευόμενο ζήτημα. Μάλιστα, επειδή είναι σύγχρονα τα στοιχεία, αναδεικνύει τον επίκαιρο και επίμαχο χαρακτήρα του. Με αυτόν τον τρόπο προκαλεί την προσοχή, κεντρίζει το ενδιαφέρον του δέκτη, ώστε να συνεχίσει την ανάγνωση του κειμένου και να ενημερωθεί σχετικά.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Γλωσσικές επιλογές (τρεις αρκούν):

- Διάφορα παρενθετικού τύπου σχόλια, που προσθέτουν μία σαρκαστική διάθεση και αποσαφηνίζουν την πρόθεση του συντάκτη: (*«εν τω ιδρώτι του προσώπου σου...»*), (*από τη «δουλεία» κατάγεται η λέξη*), *-όχι τυχαία-*, *-από τον Μαυρίκιο, τις Σευχέλλες, την Καραϊβική... -αδύνατο πια να δεις τα σημαντικότερα αξιοθέατα του πλανήτη*
- Αξιοποίηση σημείων στίξης: θαυμαστικό που εκφράζει έντονη έκπληξη → *Αχ εκείνες οι αφίσες του Τουρισμού, τι ζημιά έχουν κάνει!* - *στους οποίους προστέθηκαν πρόσφατα και διακόσιοι Κινέζοι!*, αποσιωπητικά που επιτρέπουν στον αναγνώστη να προβληματιστεί περαιτέρω: *και πας σε μακρινά νησιά... - Πρωτόπλαστοι δεν θα ξαναγίνουμε... - μένουμε σπίτι μας...*
- Απλό λεξιλόγιο, επιφωνήματα, παροιμιακές φράσεις, λαϊκές διατυπώσεις: *Αχ... - Αμ,... - μαζεύεις φασούλι το φασούλι - Άπαξ και... μόνο...*
- β' ενικό πρόσωπο που δίνει την εντύπωση ότι απευθύνεται άμεσα και προσωπικά στον αναγνώστη: *Βλέπεις – μαζεύεις - να δεις*
- α' πληθυντικό που προσδίδει μια μορφή καθολικότητας στο πραγματευόμενο ζήτημα, καθώς εντάσσει και τον εαυτό του στο σύνολο των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν το ίδιο πρόβλημα: *δεν θα ξαναγίνουμε... - φάγαμε - πληρώνουμε – σκοτωνόμαστε - νοσταλγούμε – παίρνουμε - να μην τον χορταίνουμε - μένουμε*
- Αυτούσια παράθεση φράσης – κλισέ που ακούγεται συχνά σχετικά με το πραγματευόμενο θέμα → προσδίδει καθολικότητα στις απόψεις του: *«Ε, δεν θα έρθει ο Αύγουστος;»*
→ Η προφορικότητα καθιστά τον λόγο πιο εύληπτο και το ύφος άμεσο, προσωπικό και οικείο. Δημιουργεί γέφυρες επικοινωνίας με τον αναγνώστη, του προκαλεί την επιθυμία να διαβάσει το κείμενο, γιατί του κεντρίζει το ενδιαφέρον και αισθάνεται ότι τον αφορά.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους/τις μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον μπορεί να συσχετιστεί/ τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής χαρακτηριστικά από τα οποία διακρίνεται η ζωή ενός αστού, όπως αυτού που πρωταγωνιστεί στην αφήγηση:

- διανοητική κόπωση (κεφάλι θολωμένο - δεν ξέρει πού πατάει, πού βρίσκεται,) από μία μορφή εργασίας που απαιτεί συνεχή προσοχή και συγκέντρωση (θολωμένο από αριθμούς) σε κλειστό χώρο (γραφείο) στο τέλος της ημέρας
- ρουτίνα η μετ' εμποδίων κυκλοφορία σε δρόμους με μεγάλη κίνηση (μεγάλο δρόμο, εκεί όπου η αέναη κίνηση - κάθε όχημα που του ακυρώνει την πεζή προτεραιότητα), πολυκοσμία (βροντώδεις επιθέσεις οικειότητας) και θόρυβο (κάθε κόρνα που τραυματίζει τη συνοχή του βόμβου)
- η καθημερινή του διαδρομή μέχρι να επιστρέψει στο σπίτι από τη δουλειά μοιάζει με επαναλαμβανόμενη θεατρική παράσταση, την οποία, ωστόσο, έχει συνηθίσει και δεν επιθυμεί να αλλάξει (Τον ταραξεί η σκέψη ότι μπορεί μια μέρα κάποιος αόρατος θεατρώνης ν' ακυρώσει αυτή την παράσταση, να την κατεβάσει για πάντα)
- έχει τόσο εθιστεί στη συνήθη διαδρομή με το μετρό ώστε αισθάνεται σχεδόν οικείο και ασφαλή τον χώρο του (κατεβαίνοντας τα σκαλιά για το μετρό, τον τυλίγει η ίδια οσμηρή θalπωρή), ερμηνεύοντας την στάση του αυτή με παράδοξο τρόπο: νιώθει σαν να εισέρχεται στην αγκαλιά της μητέρας γης (ίδια πάντα προκατακλυσμαία κι ανεπαίσθητη μνήμη - μητρική θεωρία, συνδέοντάς την με χθόνιες ετυμολογίες)
- ενταγμένος σε μια μαζοποιημένη κοινωνία, επαναλαμβάνει τους ίδιους κι απaráλλαχτους τρόπους συμπεριφοράς στην καθημερινή του ρουτίνα (Καθιστός ή, συνηθέστερα, όρθιος...), χωρίς βαθύτερες σκέψεις, σχεδόν αυτοματοποιημένα, απλώς ως παθητικός δέκτης – καταναλωτής της ζωής (μ' ένα βλέμμα που δεν καταγράφει τίποτα, σαν κάμερα-μαϊμού, χωρίς φιλμ - τεχνητοί άνθρωποι) δίνει έμφαση μόνο σε επιφανειακά πράγματα (σ' έναν απύθμενο καιάδα όπου έχουν κατακρημνιστεί χιλιάδες άλλα ερεθίσματα),

όπως και πάμπολλοι άλλοι συμπολίτες του με τους οποίους μοιράζεται έναν περιορισμένο χώρο κατά τη μετακίνησή του σε έναν προορισμό (πάνω απ' αυτούς που εκείνη τη στιγμή μοιράζονται μαζί του λίγα τετραγωνικά κινούμενου χώρου, που μπορεί κι αυτοί να σκέφτονται τα ίδια, καθιστοί, νυσταλέοι, κατάκοποι...)

- βιώνει μια αίσθηση υπεροχής ως άνθρωπος της σύγχρονης κοινωνίας που διακρίνεται από τεχνολογικά επιτεύγματα, όπως το μετρό, και ίσως αυτό είναι και το μόνο σημείο που τον κάνει να νιώθει ότι μοιράζεται κάτι κοινό με τους συνεπιβάτες του (νιώθει να αίρεται η μοναξιά του)

Κειμενικοί δείκτες (τρεις αρκούν):

- παντογνώστης αφηγητής που γνωρίζει τις ενδόμυχες σκέψεις και τα βαθύτερα συναισθήματα του ήρωα, αλλά και τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες η καθημερινότητα τον καθορίζει: *τον αιφνιδιάζει κάθε μέρα - Τον ταραάζει η σκέψη ότι.. κατεβάσει για πάντα. - τον τυλίγει η ίδια... ανεπαισθητη μνήμη - βλέπει τις διαφημίσεις στους σταθμούς μ' ένα βλέμμα που δεν καταγράφει τίποτα – πορθητής, νιώθει να αίρεται η μοναξιά του*
- αφήγηση σε χρόνο ενεστώτα, που δηλώνει διάρκεια και επανάληψη → τονίζεται η ρουτίνα της καθημερινότητας του ήρωα: *Βγαίνει - Αναγνωρίζει - Τον ταραάζει - εισβάλλει η ίδια πάντα – κλυδωνίζεται*
- μακροπερίοδος λόγος και ασύνδετα σχήματα: *Καθιστός ή, συνηθέστερα,... καθιστοί, νυσταλέοι, κατάκοποι...→ πυκνός λόγος που αποδίδει τον καταγισμό των ερεθισμάτων των κατοίκων της πόλης*
- μεταφορές που καθιστούν τον λόγο πιο ζωντανό και παραστατικό και αποτυπώνουν λεπτές συναισθηματικές αποχρώσεις του ήρωα και συγκεκριμένες όψεις της καθημερινότητας: *κεφάλι θολωμένο - κάποιος αόρατος θεατρώνης ν' ακυρώσει αυτή την παράσταση - τα πολύχρωμα δολώματα αποτυπώνονται φευγαλέα σε μια σχεδόν υποσυνείδητα αντιπαλίμψηστη διαδικασία - τον κατακλύζει η δύναμη*
- προσωποποιήσεις που προσδίδουν δυναμισμό στα νοήματα και δημιουργούν έντονες αποτυπώσεις ηχητικών και οπτικών εικόνων της καθημερινότητας, αλλά και της συναισθηματικής πρόσληψής της εκ μέρους του ήρωα: *η αέναη κίνηση τον αιφνιδιάζει κάθε μέρα με θροντώδεις επιθέσεις οικειότητας - κάθε όχημα που του ακυρώνει την πεζή προτεραιότητα - νιώθει τη μοναξιά του να αίρεται πάνω από τον ίδιο*

Το ερώτημα για τη διατύπωση προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων επιδέχεται αποκλειστικά προσωπικού χαρακτήρα ανάπτυξη, ανάλογα με τον βαθμό αναγνωστικής ανταπόκρισης και τα βιώματα των μαθητών/-τριών.